

ŠTĚPÁNEK VÁCLAV

1897-1953

Inventář

**(NAD č.: 1747)
(Č. pomůcky: 566)**

I. Vývoj původce fondu

Václav Štěpánek byl pražský mlynář, ředitel Nuselského pivovaru, dlouholetý pražský zastupitel a předseda správní rady Pražské městské pojišťovny.

Narodil se v Praze dne 30. října 1869 jako nejstarší syn pražského mlynáře a krupaře Václava Štěpánka (nar. 1836) pocházejícího z Neustupova, jenž byl od r. 1868 pražským měšťanem, matkou byla Marie, rozená Kopeckých (nar. 1848). Měl čtyři sourozence, sestry Annu (nar. 1871) a Růženu (nar. 1874), bratra Josefa (nar. 1875), později také mlynáře, a Bedřicha (nar. 1884), právníka a člena Maffie, později krátkodobě velvyslance Československé republiky ve Spojených státech amerických.

Václav Štěpánek studoval na České státní reální škole v Ječné ulici, ze čtvrté třídy ale přešel na Československou obchodní akademii, kterou absolvoval ve školním roce 1885/1886, následujícího roku nastoupil na vojnu (1887-1888), kde dosáhl hodnosti poručík v záloze. Poté pracoval v otcově mlýně na Starém Městě pražském č. p. 199, jedná se o jeden z mlýnů na Novotného lávce, který Václav Štěpánek později od otce převzal. Roku 1909 ale mlýn prodává, zisky z mletí totiž klesaly a Štěpánek, který se roku 1902 stal ředitelem Nuselského pivovaru, měl již jiné příjmy. Funkci ředitele pivovaru zastával až do roku 1936.

V listopadu roku 1892 se Václav Štěpánek oženil s Růženou Martincovou (nar. 30. dubna 1869), se kterou měl tři děti: dceru Vlastu (nar. 28. února 1894) a dva syny, Václava (nar. 12. ledna 1898) a Vladimíra (nar. 30. listopadu 1900). Rodina od roku 1894 žila v č. p. 319 na Starém Městě pražském, od května roku 1898 přesídlila na Nové Město pražské do č. p. 670-II., Karlovo náměstí 27.

Již od mládí byl aktivním Sokolem, později roku 1891 stál při zrodu jízdního odboru Sokola, ve kterém působil ještě ve svých šedesáti letech, na počátku 20. století byl také po osm let náměstkem starosty Sokola pražského.

Jako uvědomělý Čech byl Václav Štěpánek politicky činný, zajímal se o politické dění a účastnil se i akcí Omladiny. Za Rakouska-Uherska byl také pro své politické názory několikrát trestán. Dne 28. září roku 1893, poté co se zúčastnil shromáždění na Žofině a následné schůze u Choděřů, byl zatčen a odsouzen na 10 měsíců těžkého žaláře za rozbití busty císaře a císařovny, což bylo považováno za urážku císaře. Na základě rozsudku byl také degradován na vojína.

Později, roku 1899, když byl jako voják v záloze povolán na kontrolní shromáždění, nenahlásil se zde německy, jak bylo přikázáno, ale česky, a byl proto pohnán před vojenský soud. Při následném vyšetřování hájil češtinu, což vedlo k jeho dalšímu odsouzení

k tříměsíčnímu vězení. V této době byl členem státoprávních radikálů a podílel se také na vydávání *Radikálních listů*.

Na popud dr. Aloise Rašína roku 1908 postavil opoziční kandidátku do obecních voleb pro obvod Nového Města pražského, kromě Štěpánka zde kandidovali také ing. Václav Havel, stavitel Vincenc Müller, dr. Alois Rašín, dr. Přemysl Šámal a dr. Jan Třebický. Zvoleni byli Štěpánek a Šámal, v dalším volebním období roku 1911, poté co řada z původní kandidátky přešla k mladočechům, byl zvolen za pokrokovou opozici Štěpánek sám. Zasedal v hospodářské a finanční komisi, rovněž v komisích pro připojení předměstí a pro otázky velkoměstské. Za první světové války na radnici pečoval o zásobování Prahy, rovněž působil jako místopředseda Českého srdce a spolu se svým bratrem Bedřichem Štěpánkem pracoval také pro odboj, i proto byl posléze roku 1918 jmenován do Správního sboru hl. m. Prahy a následně opět zvolen v řádných volbách.

V době první republiky jako zastupitel zasedal opět v množství komisí, jednalo se hlavně o finanční, rozpočtové ale také pozemkové komise. Kromě toho byl členem správních a dozorčích rad řady podniků, např. Elektrických podniků, Ervěnických elektráren, od roku 1923 byl předsedou správní rady Pražské městské pojišťovny. Zasedal ale také ve správním výboru nové budovy Městské knihovny na Mariánském náměstí, či krátkodobě v kuratoriu městského dívčího gymnasia Krásnohorská (1919).

Celkem působil v obecním zastupitelstvu třicet let až do roku 1938, zemřel 31. srpna 1954 v Praze.

II. Vývoj a dějiny fondu

Spisy z pozůstalosti Václava Štěpánka byly archivem zakoupeny od Anny Urbanové v červnu roku 1976. V rámci inventarizace nebyl fond skartován.

Součástí materiálů je i originální spis Zeměbraneckého soudu v Praze týkající se Štěpánkova případu z roku 1899, vzhledem k tomu, že se spis týká přímo Štěpánka a také vzhledem k neúplnosti příslušného fondu tohoto soudu, jež je uložen ve Vojenském archivu, byl spis nadále ponechán ve fondu Václava Štěpánka.

III. a IV. Archivní charakteristika fondu, obsah fondu

Osobní fond Václava Štěpánka není příliš rozsáhlý, základem jsou rukopisy paměti jmenovaného, psané ovšem patrně ve značném časovém odstupu od událostí v nich popisovaných. Další materiály jsou spíše torzem pozůstalosti, jen náhodně dokumentující životní události a veřejnou činnost Štěpánka. Fond obsahuje i dokumenty obrazové,

podobenky Štěpánka a bohatě zdobené diplomy, jež získal jako předseda správní rady Pražské městské pojišťovny.

Přes neúplnost fondu se jedná o materiál zajímavý, který dokumentuje, byť jednostranně, život jednoho z prvorepublikových pražských zastupitelů. Materiály jsou řazeny dle následujícího schématu:

Rukopisy vzpomínek

Korespondence

Dokumenty

Fotografie

Diplomy

Vzpomínky Václava Štěpánka byly zřejmě sepsány najednou, a to patrně v padesátých letech 20. století. Již dříve ale publikoval články o svém dvojitým věznění za Rakouska-Uherska, část vzpomínek je proto psaná ve třetí osobě a vychází z těchto starších popisů. V rukopisech autor dále vzpomíná hlavně na svou politickou činnost, dobu strávenou v pražském zastupitelstvu či svou veřejnou činnost za první republiky. Méně se věnuje situaci v rodině, kromě základních údajů ponejvíce vzpomíná na svého švagra, herce Eduarda Vojana, manžela Růženy Štěpánkové. Mezi rukopisné vzpomínky je rovněž zařazen životopis autorova syna JUDr. Vladimíra Štěpánka.

Korespondence se dochovala pouze v torzu, sestává z náhodně dochovaných úředních i osobní dopisů a gratulací.

Mezi dokumenty je řazen materiál, pro který nebylo účelné zakládat samostatné kategorie. Spisy se týkají jednak různých sporů, je zde uložen zápis o jednání s Pragobankou (patrně jako obhajoba Štěpánkova konání) a Štěpánkovo svědectví ke sporu Kamilla Reslera se Sokolem. Rovněž je zde originál spisu Zeměbraneckého soudu z roku 1899, který si Štěpánek vypůjčil patrně při psaní článku o tzv. aféře „Zde“ a jež je doplněn jeho překlady a výpisky z něj. Dále se zde nachází parte Václava Štěpánka a výstřižky z novin z roku 1914 týkající se soudních sporů, v nichž figuroval Václav Štěpánek, doplněné gratulačními dopisy od Primátora hl. m. Prahy (Zenkla) z roku 1945.

Ve fondu jsou uloženy také podobenky Václava Štěpánka, dále je zde fotokopie části trestaneckého spisu z roku 1893. Zbylý obrazový materiál je pamětního charakteru, jedná se o sadu nepopsaných pohlednic z polského města Sopot a neurčený tisk.

Na závěr jsou řazeny tři diplomy od Pražské městské pojišťovny a jejich zaměstnanců.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky

Archivní zpracování fondu včetně inventáře provedla v říjnu roku 2014 Zora Damová. Fond obsahuje 11 evidenčních jednotek (1 karton, 8 fotografií a 2 fascikly) a 30 inventárních jednotek v rozsahu 0,21 bm. Fond je uložen v Archivu hlavního města Prahy, Archivní 6, 149 00, Praha 4, v oddělení fondů městských podniků, institucí a fyzických osob.

Literatura a prameny:

Archiv hl. m. Prahy, fond MHMP I./ Referát IV., popisný, Soupis pražských domovských příslušníků - Pražané, karty *Štěpánek Václav (nar. 1836), Štěpánek Václav (nar. 1869)*.

Archiv hl. m. Prahy, fond Československá akademie obchodní dr. E. Beneše v Praze, Resslova 8, Praha II., *třídní výkaz III.B za rok 1885/1886*.

DUBOVICKÝ, Ivan: *Bedřich Štěpánek (5.2. 1884 Praha – 1943 San Francisco, USA)*, přístupné on-line na https://www.mzv.cz/file/760705/Stepanek__WEB.pdf, 2012.

MÖLZER, E.: *Ředitel Václav Štěpánek šedesátníkem*, in: ZEPOP, zprávy elektrických podniků obce pražské, příloha Věstníku hlavního města Prahy, Praha 1929, č.1, 16. března 1929, s. 77.

Dva významní jubilanti – Václav Štěpánek šedesátníkem, in: Věstník hlavního města Prahy, Praha 1929, 4. listopadu 1929, s.1081-1082.

Budovatelé moderní Velké Prahy – ředitel Václav Štěpánek, in: Jas, 1929, č. 13, s. 6.

Br. Václav Štěpánek dnes a před třiceti lety, in: Jas, 1929, č.45, s. 2-3.

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
Rukopis vzpomínek				
1		Rodina, mládí (22 listů)	[1940–1953]	1
2		Událost u Choděřů 1893 (18 listů)	[1940–1953]	1
3		Aféra "Zde!" 1899 (16 listů a přepis článku "Za † majorem Klacnou", Radikální listy 29. října 1900, č. 300)	1900–[1953]	1
4		Pražská aprovisace za I. světové války (4 listy)	[1940–1953]	1
5		Nuselský pivovar (5 listů, vložen dopis k 30letům působení zde (1932) a novinový článek "Odchod ředitele Štěpánka z nuselského pivovaru" (1936) a jeho průklep)	1932–[1953]	1
6		Radnice (16 listů)	[1940–1953]	1
7		Životopis JUDr. Vladimíra Štěpánka (syn)	[1943–1953]	1
Korespondence				
Přijatá				
8		Klofáč, Václav (2 ks)	1929, 1930	1
9		Ministerstvo financí (1 ks + příloha)	1934	1
10		Politický klub omladinářů- devadesátníků (2 ks)	1929, 1948	1
11		Pražská městská pojišťovna (2 ks)	1929	1
12		Presidium rady hl. m. Prahy (Baxa) (1 ks)	1927	1

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
13		Suda a Sudová (1 ks)	1900	1
14		Šámal (Kancelář prezidenta republiky) (1 ks)	1927	1
15		Ústřední jednota českého herectva (1 ks)	1926	1
16		Neznámá společnost (psal Jan Hugo Dvořák) (1 ks)	1897	1
17		Torzo dopisu (Kavalír?) (týká se Sokolské župy pražské)	b.d.	1
Odeslané				
18		Přítomnost, redakce časopisu (1 ks)	1931	1
Dokumenty				
19		Štěpánkův spis zeměbraneckého soudu k aféře "Zde!" (K.k. Landwehr Gericht in Prag) (vložený rukopisné výpisky a překlady)	1899–[1953]	1
20		Záznam o jednání mezi Štěpánkem, Pragobankou a neurčenou francouzskou firmou ve věci stavby plynárny	1924	1
21		Spor Dr. Kamila Reslera s Václavem Štěpánkem (protokol z veřejného hlavního přelíčení (2x), výpis ze spisů krajského soudu trestního)	1936	1
22		Parte Václava Štěpánka	1953	1
23		Výstřižky z novin (Dr. Šupich žaluje C. Duška a V. Štěpánka a jiné) vlepeny dopisy od primátora hl.m. Prahy (Zenkla)	1914, 1945	1

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
Fotografie				
24		Fotokopie trestaneckého spisu (1894) (2 ks)	b.d.	1
25		Podobenky Václava Štěpánka a jeho syna (?) (6 ks)	[1890–1930]	1
26		Sada pohlednic z města Sopot (Polsko)	b.d.	1
27		Tisk s řeckým (?) popisem	b.d.	1
Diplomy				
28		Diplom k 60. výročí Pražské městské pojišťovny "Svému předsedovi panu Václavu Štěpánkovi představenstvo Pražské městské pojišťovny"	1925	fascikl 1
29		Gratulace k 75 narozeninám "Pražská městská živelní pojišťovna v Praze slovatnému panu Václavu Štěpánkovi, řediteli akciového pivovaru v Praze-Nuslích, v.v., dlouholetému předsedovi správní rady Pražské městské pojišťovny v Praze ke dni 30. října 1944."	1944	fascikl 2
30		Diplom "Slovutnému panu Václavu Štěpánkovi, předsedovi správní rady Pražské městské pojišťovny z úcty a vděčnosti zaměstnanci městské pojišťovny"	b.d.	fascikl 2

Název archivu: 321100010 - Archiv hlavního města Prahy

Název pomůcky: Štěpánek Václav

Časový rozsah: 1897-1953

Značka fondu:

Počet evidenčních jednotek: 11

Počet inventárních jednotek: 30

Rozsah v bm: 0,21

Stav ke dni: 2. června 2015

Fond uspořádal: Zora Damová

Inventář sestavil: Zora Damová

Počet stran: IV + 3

Počet exemplářů: 11

Inventář schválil: Doc. PhDr. Václav Ledvinka, CSc.